

Modtaget via elektronisk post. Der tages forbehold for evt. fejl

Europaudvalget
(Alm. del - bilag 217)
miljøministerråd
(Offentligt)

Medlemmerne af Folketingets Europaudvalg

og deres stedfortrædere

Bilag	Journalnummer	Kontor	
1	400.C.2-0	EU-sekr.	13. november 2002

Til underretning for Folketingets Europaudvalg vedlægges Miljøministeriets grundnotat vedrørende meddelelse fra Kommissionen til Rådet, Europa-Parlamentet og Det Økonomiske og Sociale Udvalg – "Mod en tematisk strategi for bæredygtig anvendelse af pesticider", KOM(2002) 349 endelig.

MILJØstyrelsen J.nr. M 1034-0044

Pesticidkontoret KJM/11

MEM 445 MST

Grundnotat til Folketingets europaudvalg

Meddelelse fra Kommissionen til Rådet, Europa-Parlamentet og Det Økonomiske og Sociale Udvalg – "Mod en tematisk strategi for bæredygtig anvendelse af pesticider".

KOM (2002) 349 endelig

1. Status

Kommissionen vedtog den 1. juli 2002 ovennævnte meddelelse.

Meddelelsen har baggrund i 6. Miljøhandlingsprogram, som er vedtaget af Europa-Parlamentet og Rådet, der fastlægger, at der skal udarbejdes *en Tematisk Strategi for bæredygtig anvendelse af pesticider*.

Meddelelsen skal diskuteres på rådsmødet (miljø) den 9. – 10. december 2002 med henblik på udarbejdelse af konklusioner.

Europa-Parlamentets udtalelse foreligger ikke endnu.

Meddelelsen har ikke tidligere været forlagt Europaudvalget.

2. Formål og indhold

Formålet med meddelelsen er at give en beskrivelse af Kommissionens ideer til indholdet af den tematiske strategi for en bæredygtig anvendelse af pesticider. Meddelelsen er udsendt i en bred høring, således at alle interessenter, herunder

landmænd og producenter, ikke-statslige organisationer, industrien, arbejdsmarkedsparter og offentlige parter får mulighed for at kommentere Kommissionens ideer til temastrategiens indhold. Der vil i den forbindelse blive afholdt en åben konference den 4. november 2002.

Kommissionen vil i 2003 på baggrund af ovennævnte høring og Rådets og Parlamentets konklusioner videreudvikle den tematiske strategi og beskrive alle påtænkte foranstaltninger. Forslag hertil vil blive forelagt Rådet og Europa-Parlamentet til godkendelse i begyndelsen af 2004.

Meddelelsen indeholder en beskrivelse af en række mulige foranstaltninger, der kan indgå i den kommende temastrategi.

Disse foranstaltninger er inddelt efter de hovedemner for temastrategien, der er fastlagt i 6. Miljøhandlingsprogram. Kommissionen har herudover inddraget forslag til foranstaltninger vedrørende kandidatlandene og det internationale samarbejde.

De ovennævnte hovedemner i 6. Miljøhandlingsprogram er følgende:

1. foranstaltninger til nedbringelse af farer og risici for sundheden og miljøet i forbindelse med pesticidanvendelsen
2. forbedret kontrol med anvendelse og distribution af pesticider
3. nedbringelse af koncentrationerne af farlige aktive stoffer bl.a. ved at substituere de farligste stoffer med sikrere (herunder ikke-kemiske) alternativer
4. tilskyndelse til begrænset pesticidanvendelse eller pesticidfri dyrkning, navnlig ved at øge forbrugernes bevidsthed, fremme af kodekser for god praksis og fremme af overvejelser om eventuel anvendelse af finansielle instrumenter
5. et gennemskueligt system til rapportering og overvågning af fremskridtene hen imod strategiens mål, herunder udvikling af passende indikatorer

Kommissionen foreslår for hver af disse hovedemner en række potentielle tiltag.

Ad. 1. Foranstaltninger til nedbringelse af farer og risici for sundheden og miljøet i forbindelse med pesticidanvendelsen.

Her foreslår Kommissionen følgende:

- at alle medlemsstater indenfor 2 år udarbejder nationale planer til nedbringelse af farer, risici og afhængigheden af kemiske bekæmpelsesmidler. Der skal tillige udarbejdes planer for offentligt forvaltede områder
- at der i forbindelse med den fælles gennemførelsesstrategi for vandrammedirektivet indføres bedste praksis ved forvaltning af vandområder, såsom obligatoriske mellemrum mellem marker eller særlige aftaler mellem vandforsyningsselskaber og landbrugere
- at medlemsstaterne indfører foranstaltninger, som øger beskyttelsen af miljøfølsomme områder, som defineret i Direktiv 92/43/EØF om bevaring af naturtyper samt vilde dyr og planter ved at nedbringe anvendelsen af plantebeskyttelsesmidler generelt (Natura) og ved at udpege områder, hvor der ikke må anvendes plantebeskyttelsesmidler
- at der indføres et generelt forbud mod sprøjtning fra luften
- at medlemsstaterne iværksætter mellem til langfristede undersøgelser, herunder evt. forskningsprogrammer finansieret af Kommissionen, vedrørende risici for brugere af plantebeskyttelsesmidler, såsom landmænd, og bredt anlagte undersøgelser og overvågningsprogrammer vedrørende pesticidrestkoncentrationer i særligt udsatte grupper af befolkningen
- at medlemsstaterne, hvis nødvendigt opretter nye eller ændrer eksisterende indberetningsordninger vedrørende data om hændelser, som har konsekvenser for arbejdstageres og private brugeres helbred og miljø
- at støtte yderligere indsamling af data vedrørende fordele og ulemper ved anvendelsen af plantebeskyttelsesmidler samt alternativer

- yderligere forskning i udbringnings- og håndteringsmetoder, integreret plantebeskyttelse, forbedrede forsikringsordninger ved evt. mindre udbytte, potentielle synergieffekter og antagonistiske virkninger af plantebeskyttelsesmidler, kvantificering af punktkildeforurening og løsning på dette samt forbedrede metoder til vurdering af kroniske og akutte risici fra restkoncentrationer for spædbørn og børn. Industrien opfordres til at bidrage til aktiv iteterne.

Ad2. Forbedret kontrol med anvendelse og distribution af pesticider.

Kommissionen vil inden to år efter vedtagelsen af den tematiske strategi fremsætte obligatoriske krav vedrørende følgende:

- plantebeskyttelsesmiddelproducenters og –distributørers indberetning af produktionsmængder og import
- styrkelse af den igangværende indsamling af oplysninger vedrørende anvendelser, herunder anvendelse af sprøjtejournaler
- styrkelse af systemet, der bygger på artikel 17 i direktiv 91/414/EØF om markedsføring af plantebeskyttelsesmidler, herunder inspektioner/overvågning af anvendelse og distribution af plantebeskyttelsesmidler hos grossister, detailhandlere og landbrugere på en koordineret måde
- indførelse af et system til regelmæssig og sikker indsamling, eventuelt genbrug, og kontrolleret bortskaffelse af emballage til plantebeskyttelsesmidler og ikke anvendte produkter
- indførelse af et system med jævnlige tekniske inspektioner af udbringningsudstyr.

Kommissionen anfører endvidere, at støtten til landmænd under den fælles landbrugspolitik, hvor det er hensigtsmæssig, skal sammenholdes med overholdelse af kravene.

Ad 3. Nedbringelse af koncentrationerne af farlige aktive stoffer bl.a. ved at substituere de farligste stoffer med sikrere (herunder ikke-kemiske) alternativer.

Kommissionen foreslår, at direktiv 91/414/EØF ændres, så det bl.a. kommer til at indeholde substitutionsprincippet.

Ad4. Tilskyndelse til begrænset pesticidanvendelse eller pesticidfri dyrkning, navnlig ved at øge forbrugernes bevidsthed, fremme af kodekser for god praksis og fremme af overvejelser om eventuel anvendelse af finansielle instrumenter

Kommissionen ønsker at fremme følgende:

- udvikling af alternativer til kemisk bekæmpelse herunder undersøgelse af eventuel brug af genteknologi
- udvikling af retningslinier for god landbrugspraksis så integreret skadedyrsbekæmpelse indarbejdes heri
- yderligere allokering af midler i medlemsstaterne og landmænds overtagelse af foranstaltninger til udvikling af landdistrikterne, navnlig miljøvenlige ordninger, som fremmer begrænset brug af pesticider og går ud over god landbrugspraksis (økologisk landbrug, mm), men også uddannelse og andre relevante foranstaltninger
- sanktioner over for brugere i form af nedsat eller ingen støtte under støtteordninger, når miljøkrav ikke overholdes.

Det ovennævnte skal fremmes ved at benytte de allerede eksisterende bestemmelser fuldt ud og mere stringent. Kommissionen vil i den forbindelse inddrage pesticidspørgsmål i debatten om den fremtidige udvikling af god landbrugspraksis.

Kommissionen vil ikke fremsætte forslag om en EU-dækkende ordning for afgifter på plantebeskyttelsesmidler. Der foreslås, at der skal gennemføres yderligere forskning i de fulde omkostninger og fordele ved at anvende plantebeskyttelsesmidler eller alternative metoder.

Kommissionen foreslår endvidere, at harmoniseringen af momssatsen på det normale fællesskabsniveau bør overvejes som et nødvendigt første skridt på vej mod overholdelsen af indre markeds krav og for at begrænse risikoen for illegal import.

Ad 5. Et gennemskueligt system til rapportering og overvågning af fremskridtene hen imod strategiens mål, herunder udvikling af passende indikatorer.

Kommissionen foreslår, at medlemsstaterne jævnligt indberetter udviklingen i de nationale risikobegrænsningsprogrammer ved hjælp af de mest hensigtsmæssige indikatorer, der for nærværende findes. Endvidere foreslås at Kommissionen og medlemsstaterne aktivt bidrager til den internationale udvikling af indikatorer og deres efterfølgende anvendelse.

Udover de ovennævnte fem hovedelementer foreslår Kommissionen for kandidatlandene, at der i nært samarbejde med kandidatlandene udarbejdes særlige støtteprogrammer, som er målrettet mod håndteringen af lagre af forældede plantebeskyttelsesmidler og sikker bortskaffelse af dem. Medlemsstaterne bør bistå med teknisk (og om nødvendigt finansiel) støtte til at opbygge den nødvendige administrative kapacitet til at udvikle og forvalte sådanne bortskaffelsesprogrammer.

Kommissionen foreslår også fortsat at støtte kandidatlandene i forbindelse med pilotprojekter indenfor miljøvenlige ordninger.

Kommissionen anfører endelig vedrørende de internationale aspekter, at Kommissionen inden for kort tid agter at fremsætte de nødvendige forslag vedrørende ratificering og gennemførelse af Stockholm-konventionen om persistente organiske miljøgifte.

Kommissionen og medlemsstaterne vil skulle bidrage til den tekniske og finansielle støtte til u-landene, som konventionerne lægger op til foruden støtte i forbindelse med særlige bilaterale aftaler.

Kommissionen og medlemsstaterne vil fortsat deltage i arbejdet med fastsættelse af maksimalgrænseværdier for pesticider under Codex Alimentarius

Kommissionen anfører at gennemførelsen af strategien kan baseres på mange forskellige instrumenter:

- retligt bindende foranstaltninger
- økonomiske incitativer
- forskningsprojekter
- frivillige tiltag

Det anføres, at hovedparten af de ovenfor foreslåede foranstaltninger ligger inden for medlemsstaternes kompetenceområde i øjeblikket, men at der for nogle af foranstaltningerne vil være nødvendigt at fastlægge minimumskrav på fællesskabsniveau, såfremt at der ønskes harmonisering.

3. Nærheds- og proportionalitetsprincippet

Kommissionen har ikke redegjort for nærheds- og proportionalitetsprincippet, idet der alene er tale om en meddelelse, der skal igangsætte arbejdet med udarbejdelse af en tematisk strategi under 6. Miljøhandlingsprogram.

Regeringen er enig heri.

4. Konsekvenser for Danmark

Lovgivningsmæssige og økonomiske administrative konsekvenser:

Meddelelsen har ikke umiddelbare lovgivningsmæssige og økonomisk administrative konsekvenser for Danmark, idet den er et idekatalog over mulige tiltag til at sikre en bæredygtig anvendelse af pesticider. Der vil først i temastrategien, der udarbejdes på baggrund af diskussionen af meddelelsen, blive taget stilling til hvilke tiltag, der skal fremmes på fællesskabsniveau, herunder deres retlige karakter.

Det vurderes endvidere, at en række af forslagene i et vist omfang vil være dækket af den eksisterende lovgivning. En endelig vurdering af omfanget af danske lovændringer kan dog først gives, når der foreligger konkrete forslag fra Kommissionen.

Det samme gør sig gældende for en endelig vurdering af de økonomisk administrative konsekvenser.

En gennemførelse af tiltagene vil medvirke til enharmonisering i Europa, hvilket vil kunne være positivt for dansk landbrugs konkurrenceevne, idet en række af de foreslåede tiltag umiddelbart vurderes i stort omfang at være gennemført i Danmark, og tiltagene vil således kunne have positive økonomiske konsekvenser for erhvervet.

Beskyttelsesniveauet

Meddelelsen ændrer i sig selv ikke beskyttelsesniveauet, og en endelig vurdering vil være afhængig af de konkrete tiltag der gennemføres som opfølgning på den kommende temastrategi. Det er dog vurderingen, at hvis hovedparten af de foreslåede tiltag gennemføres vil der på fællesskabsplan ske en yderligere beskyttelse mod risiciene ved anvendelsen af pesticider; men da hovedparten af tiltagene allerede i stort omfang er gennemført i Danmark, forventes der ikke en væsentlig forøgelse af beskyttelsesniveauet i Danmark.

Da det endvidere forventes, at hovedparten af tiltagene vil blive gennemført som minimumskrav forventes der heller ikke en sænkning af beskyttelsesniveauet.

1. Høring

Meddelelsen har været til høring i specialudvalget.

Landboforeningerne og Dansk Familielandbrug udtaler, at de to organisationer lægger stor vægt på harmonisering af reglerne indenfor miljøreguleringen således at man undgår urimelig konkurrence-forvriddning.

Foreningen er af den opfattelse, at der ikke bør være særlige planer for offentligt forvaltede arealer, som anvendes til landbrugsformål. Disse arealer skal kunne dyrkes på normale betingelser ligesom øvrige landbrugsarealer i området (punkt 1a side 30)

Organisationerne finder, at det er helt unødvendigt, at man på EU-plan går videre end i den danske lovgivning m.h.t. kontrolforanstaltninger. Organisationerne er imod en indberetningspligt og offentlig kontrolinspektion, der er mere omfattende end den Danmark har på nuværende tidspunkt.

Organisationerne tage afstand fra den foreslåede form for cross-compliance – d.v.s. at overholdelsen af regler skal sammenkobles med udbetalingen af støtte.

Med hensyn til Kommissionen, holdning vedr. afgifterafgifter på pesticider, finder organisationerne, at der bør ske en harmonisering af de afgifter, der allerede findes i de forskellige medlemslande, Med hensyn til moms gøres samme synspunkter gældende, således pesticider underlægges samme momssats i alle medlemslande.

Danmarks Naturfredningsforening er yderst tilfredse med sammenkoblingen mellem ulovlig eller uhensigtsmæssig pesticidanvendelse og tildelingen af landbrugsstøtte. Foreningen mener mener det er klart og godt signal om sammenkoblingen mellem miljøhensyn og udbetalingen af store skatteyderfinansierede beløb til landbrugserhvervet.

Foreningen mener desuden, at begrebet god landbrugspraksis er et dynamisk begreb, hvor det er vigtigt at sikre, at udviklingen går hen imod gradvis at få reduceret pesticidforbruget. I formuleringen af god landbrugspraksis er det ønskværdigt, at NGOer inddrages i processen.

Finansministeriet er enig i, at tiltag som er mest omkostningseffektive skal prioriteres. Samtidig finder Finansministeriet, at der udover de retlige bindende minimumsregler bør lægges vægt på brugen af økonomiske instrumenter, som vil medvirke til at de mest omkostningseffektive tiltag

implementeres.

Udenrigsministeriet og Forsvarsministeriet har ingen bemærkninger til meddelelsen.

Fødevareministeriet har foreslået en række redaktionelle ændringer samt forslag om, at Danmark arbejder for øget kontrol med anvendelsen af pesticider i spiselige afgrøder.

Der er herudover ikke indkommet nogen høringssvar.